

NY MUSIK

Peter Hansen

– världsnyheter och andra eteriska diminutiviteter

i samarbete med
Caroli församling

World News 88 – uruppförande

World News XXXXI

World News XXV "Month of maying"

World News XXXXI

Belfry Agenda

World News XXXXI

Save me a kiss or I'll seize your tong

World News XXX (Sphinxes)

World News XXIII

World News (för piano, vibrafon eller celesta)

World News 78 (A+B) St Helens – uruppförande

Kleinpiece – uruppförande

Save me a kiss or I'll seize your tong

World News XXXXI

World News (för orgel)

World News XXXXI

Avebury

Ann-Mari Hagström – orgel

Björn Nilsson – piano, crotaler, orgel

Lördagen den 16 april 2005 kl. 17.00

Caroli kyrka, Borås

Få svenska tonsättare torde ha en så omfattande produktion av tillfällighetsarbeten som **Peter Hansen** (f.1958) – inte sällan i miniatyrformat, lagom för ett vykort. *World News* är namnet på en samling sådana fristående miniatyrer, de första komponerade 1991. Samtliga är fiktiva signaturer för mer eller mindre obskyra radiostationer. Ofta fungerar mottagningen och de små snuttarna återkommer regelbundet, men ibland tycks den störas av likaledes obskyra atmosfäriska störningar – vad vi hör är ju långväga långsvågsmusik – och de dyker upp med ojämna mellanrum. Som öar av klang i ett hav av tystnad.

Större delen är skrivna för valfritt tangentinstrument, även om tonsättaren sannolikt föreställt sig celesta eller liknande eteriska klanger. Samtliga stycken på denna konsert, på ett undantag när, är alltså miniatyrer och fordrar följaktligen inga stora ord, men några spridda reflektioner må väl vara på sin plats.

”Likt ett aniaraskepp färdas vi på tidens hav”, skriver Hansen i en av sina smått dystopiska betraktelser. Och i en tid när den mesta ”ambientmusiken” (alltså det vi brukar kalla tapetmusik eller, med Saties begrepp, möblemangsmusik) tycks vara reducerad till enbart skönklang, är det välgörande med lite grundläggande struktur (såsom den hos Hansen evigt återkommande kanonformen). Eller när den inskränker sig till elektroniska knäppningar och brus – påminnande om störningar på signalen från ett förirrat intergalaktiskt rymdskepp – är det befriande med en musik som visserligen är starkt reducerad, som alltså inte häver sig högre än nödvändigt (”Sounds are merely bubbles on the surface of silence”, med Thoreaus ord), men som ändå tar avstamp i ett språk som vi fortfarande uppfattar som musikaliskt.

Folke Edwards ord om målaren Mark Tobey kommer i tankarna:

”Tobey's bilder är medel för meditation – överraskande som en örfil eller ändlöst rogvande som vindens sus i bambusnåret. De upprör inte, de vädjar inte, de bara är – och det är vår sak att finna deras våglängd. De har en dimension som fordrar stillhet.”

Eller prins Eugens, när han 1901 sett Jörgen Sonnes fresker på ytterväggarna till Thorvaldsens museum i Köpenhamn, och funnit dem ”Ijufliga i färg o. gå så utmärkt in i arkitekturen... Det kan nog hända det särskildt tilltalade mig därför att jag just hade gått o. tänkt på något dekorativt i såder enkla absoluta färger, som alldeles gå in i den arkitektoniska omgifningen, något som inte bråkar, o. skriker: *'se på mig'* utan endast förnimmes i rummet, som en melodi från ett osynligt instrument.”

World News 88 ”kan ha tillkommit på orgelläktaren under någon riktigt tråkig predikan”.

World News XXXXI (Hansens numrering skall man kanske inte ta alltför allvarligt på) är ursprungligen komponerat för crotaler.

World News XXV ”*Month of maying*” är en ”liten, vemodig, Skempton-inspirerad vårhälsning” från en man som inte direkt älskar vintern.

Belfry Agenda skrevs till S:t Andreaslogen De Tre Förenade Kronors 250-årsjubileum i september 2002. Hansen ombads att till logens festgudstjänst komponera något för klockspelet i Christinae kyrka i Göteborg. Inspelningen från detta tillfälle har senare använts som material för två olika elektronmusikstycken av ambient-karaktär. Egentligen är det inte en komposition, säger Hansen, bara ett material.

Save me a kiss or I'll seize your tong (för fyrhändigt piano och/eller stråkktrio alternativt harmonium/orgel) (2003) är komponerat i två separata skikt som kan spelas var för sig eller tillsammans. En kärv, lätt Bartók-influerad pianosats möter en roterande harmonisk sekvens fylld av förhållningar. Här framförs enbart skikt två, alltså orgelstämman.

World News XXX (*Sphinxes*) skrevs för Soundscapes, en hemmaproducerad skiva med elektronmusik av ambientkaraktär. Den enigmatiska undertiteln är inte en hälsning till Robert Schumann (och de sfinxer som dyker upp i dennes *Carnaval*), vilket hade förefallit sannolikt, utan snarare uttryck för en längtan bort (d.v.s. resultat av bläddrande i turistbroschyrer).

World News XXIII ”är skrivet som intro till en Rarosång som aldrig blev av”. Raro (också här tycks Schumann spöka) är den pseudonym Hansen använt när han producerat skivor med beatmusik.

Med tanke på de många Hansen-verk som lånat namn av berg, ligger det nära till hands att tro att *St. Helens* i undertiteln till *World News 78* är liktydigt med den ännu aktiva vulkanen Mount Saint Helens i USA. I själva verket är det Napoleons förvisningsort Saint Helena som åsyftas – hur man nu skall tolka det. Stycket är avsett att framföras i Göteborgs konservhus av en Mahler-bestyckad jätteeorkester och är tänkt att upprepas 300 gånger som ett slags mycket profan *Vexations*. Här spelas blott en procent av hela verket.

Kleinpiece är mycket riktigt programmets minsta stycke, komponerat som överrede till en icke namngiven komposition av en likaledes anonym tonsättarkollega – som en separat sufflett till en bil vi aldrig ens får se.

Avebury är inte bara detta programs längsta komposition, utan också den enda som inte repriseras. Den hör följaktligen inte alls hemma i det här sammanhanget, men ville ändå vara med.

Stycket skrevs 1988 men reviderades 1991. Den ursprungliga idén, lånad från en menuett som Friedrich Kuhlau skrev till Beethoven, bygger på en femstämmig numerisk kanonstruktur. I den reviderade versionen har tonmaterialet helt bytts ut. Resultatet är en långsamt framskridande, modal koral, komponerad för piano men här framförd på orgel.

Såväl titeln som antalet ackord har sitt ursprung i den lilla engelska byn Avebury, känd för sina stencirklar med sammanlagt 107 större stenar. Inte alls lika storslagna som i det samtida Stonehenge, men väl så vackra och fantasieggande. Om man så vill en forntida, oslipad och något större variant av Richard Nonas' stenstolar på Stora torget i Borås.

